

naar de maatte komme paa Kant med Thinget, hellere ønske at blive dømt af Thinget end af Rigsretten; jeg troer ikke, at Svaret kan være tvivlsomt. For det Fjerde vil man her til en Embedshandling, blot fordi man misbilliger den, knytte et Erstatningsansvar, som staaer i den stærkeste Modsetning til Erstatningsansvar i alle andre Tilfælde; navnlig til Erstatningsansvar for Embedshandlinger. Jeg veed meget vel, at man, som den ærede Ordfører sagde, ikke ubetinget kan sammenligne et offentligt Forhold med et privat Forhold; men jeg har kun villet anføre det som en Analogi. Det her foreliggende Forhold kan isvrigt nærmest sammenlignes med et Mandatforhold, eller det, som Juristerne kalde negotiorum gestio, det vil sige, at, naar en Mand er i det Tilfælde, at han i Collisionss eller Nødstilfælde maa handle paa en Andens Vegne, saa kan man ikke bagefter fordrer Erstatning, fordi man finder, at han ikke har handlet saaledes, som man bagefter indseer vilde have været det Rigtigste. Det er jo bestemt i vore Love, at en Skipper ikke kan drages til Ansvar, naar Skib og Ladning komme til Skade, medmindre han har gjort sig skyldig i en kjendelig Forsømmelse eller Forseelse; jeg troer, at den Analogi er ret træffende her, da man i Almindelighed sammenligner Staten med et Skib og Ministrene med dets Styrere. Hvad angaaer Ansvar i andre Embedshandlinger, er det jo fuldkommen bekjendt, at Dommere, administrative Embedsmænd og militære Befalingsmænd ikke drages til en saadan Pengeerstatning, fordi man bagefter seer, at de kunde have handlet rigtigere. Det er jo klart, at Ministrene kunne skuffe sig, de kunne feile; men i den Henseende vil jeg kun sige, at man maa bære over med disse Feil; det er jo overhovedet den eneste Betingelse, hvorunder vi kunne faae vore Forretninger udførte ved Andre.

Dette var nu Sagens rettlige Side. Jeg vender mig nu til den politiske og bemærker da for det Femte, at, hvis dette Forslag blev til Lov, vilde vi udsætte os for at faae en svag Regjering; det vilde være det Samme som at hænge et Damocles's Sværd over Mini-

strenes Hoveder, naar de ikke kunde tillade sig nogen Overskridelse, uden at det stod for dem, at de med det Samme havde paadraget sig et Erstatningsansvar, naar blot Folkethinget vilde. Den ærede Ordfører sagde, at en stærk Regjerings netop er den, som holder sig indenfor Lovens Grændser; men at gjøre Udgifter udenfor Finantsloven er jo ikke altid ulovligt, ofte endog en ligefrem Pligt. Jeg kan umulig troe, at Kongemagten og Landstinget kunne samtykke i at sætte Ministeriet i en saadan Afhængighed af Folkethinget. For det Sjette troer jeg, at Loven absolut maa være affrækkende for at modtage Ministerportefeuller; den ærede Ordfører sagde rigtignok, at det ikke er vanskeligt at finde Ministre; ja, vistnok vil man kunne finde dem, men det kommer an paa, om man under saadanne Omstændigheder vil kunne finde Ministre, der ere Kongens og Landets Tillid værdige. Stiller man Reglen, som Fleertallet vil, fordrer man tilvisse for Meget. Man kan forlange store Offre af en Minister, man kan forlange, at han skal offre sin Tid og Ro i Statens Tjeneste, man kan, naar man vil gaae meget vidt, foreholde ham Grisfeldts og Struensees Exempel, man kan sammenligne ham med Soldaten i Felten og sige, at, paa samme Maade som Soldaten offerer sit Liv og Blod, saaledes maa Ministeren ogsaa risikere sin Person; det er meget rigtigt, men, mine Herrer! her maa der standses. Man kan ikke tillige forlange, at han skal offre sin Familjes Formue, at han skal sætte sin Hustrues og sine Børns timelige Velsærd paa Spil. Og det er det, man her forlanger; thi den Erstatning, der her bliver Spørgsmaal om, vil i Reglen blive at stille lige med en Formuesconfiscation. For det Syvende maa jeg bemærke, at en saadan Lov maa føre til, at Budgettet mindre end hidtil indfranker sig til det virkelige Behov; det forekommer mig aldeles aabenbart, at Ministeren i saa Fald nødes til at begjære altfor rundelige Bevillinger, at han navnlig maa sætte mange Poster som calculatoriske, der aldrig burde være calculatoriske. For det Ottende vilde en saadan Bestemmelse føre til, at en Minister i paakommende Tilfælde vil undlade at handle; det bliver en ganske ligefrem Følge deraf.